

Sukututkimusta Ryhästen parissa

Perustettaessa Ryhästen sukuseuraa kirjoitettiin vuoden 1995 lehdessämme sukuseuran yhdeksi tavoitteeksi sukututkimuksen eteenpäin vieminen. Saamani käsityksen mukaan laajempaa tutkimusta ei vielä siihen mennessä oltu tehty. Perustettiin pieni toimikunta työstämään asiaa. Työn tulokset ovat yhä kyseisen toimikunnan jäsenten hallussa. Tutkimusta on myöhemmin tehty eri tutkijoiden ja harrastajien toimesta. Iisalmen seudun lisäksi mm. Viipurin, Juvan, Enon, Ilomantsin, Pielisjärven, Sulkavan ja Puumalan seuduilla on menneinä vuosisatoina elänyt Ryhäsiä, joitten jälkipolvista on tehty selvityksiä.

1900-luvun alkuun ulottuvia tutkimustietoja on, mutta viimeisen sadan vuoden ajalta tutkimukset yleensä antavat odottaa löytäjiänsä koska näin tuoreet asiat eivät ole vapaasti internetistä saatavilla. Muutamien sukuhaarojen kohdalla nykyhetkeen ulottaminen on ollut mahdollista. **Kirkonkirjoihin** perustuvalla tutkimuksella on yleensä mahdollista päästä 1700-luvun alun tietämille ja asioita ristiin vertailemalla usein saadaankin varsin luotettava lopputulos. Mentäessä varhaisempiin aikakausiin on turvaututtava **maakirjoihin, tilikirjoihin, autioluetteloihin** yms. jolloin tarkkojen tietojen puuttuessa asiat usein saavat epävarmoja piirteitä. Mm. syntymäaikojen sekä kuolinaikojen puuttuessa joudutaankin usein tekemään päätelmiä ja jopa oletuksia.

Vuosien saatossa sukuseurassamme on ollut esillä myös **sukukirjan** tekeminen. Sukutarinoitten, ns. perimätiedon puuttuminen on ehkä merkittävin asia, minkä vuoksi asiaa ei ole pitemmälle viety. Luonnollisesti myös aineistojen vertailu ja muotoiluseikat vaativat toteuttajilta oman aikansa. Kun on monta tekijää (tutkijaa), on ilmeistä, että päällekkäisyyksiä olisi runsaasti. Siinä olisi "siivoamista", mikäli kirjahankkeeseen ryhdyttäisiin. Keskustelua ja kyselyitä aiheesta on ollut. On huomioitava, että hanke tulisi myös maksamaan. Eli olisi senkin vuoksi hyvä, jotta jäsenistömme karttuisi ja saisimme pääomaa ko. mahdolliselle projektille. Tähän päivään mennessä perustietoa on kertynyt jo sen verran, että kaiken kirjoihin ja kansiin saamiseksi jouduttaisiinkin kirjan sijasta tekemään kirjasarja. Sukuseurassamme on myös haluttu saattaa yksi projekti loppuun ennen uuden projektin aloittamista. Tällainen toistaiseksi keskeneräinen projekti on Ari Kolehmaiselta tilattu ja useita vuosia sitten aloitettu DNA-tutkimuksiin ja perinteiseen asiakirjatutkimukseen perustuva sukututkimustyö. Kolehmaisella on ollut käytössään myös omat varhaisemmat tutkimukseni.

Sukututkimuksen harrastajat eivät tee tutkimusta oman uteliaisuutensa vuoksi, vaan siksi, että haluavat jättää **tuleville sukupolville tietoa** siitä miten meidän aikamme ja entisinä aikoina nimenomaan sukumme jäsenet ovat eläneet. Eli se, mitä arkinen elämä on ollut ja mistä päivien sisältö on koostunut. Meillehän arkirutiinimme ovat niin päivänselviä, että saattaa olla vaikea kuvitella, että se saattaisi jotain kiinnostaa joskus vuosikymmenten tai satojen vuosien kuluttua. Ajan kulku ja muutokset yhteiskunnassamme tekevät niistä kuitenkin arvokkaita ja mielenkiintoisia. Tämä päivä on tulevaisuuden historiaa. Ajat ja tavat muuttuvat. Jos me emme nyt laita oman aikakautemme asioita muistiin, kuka sen jälkeemme pystyy tekemään?

Sukututkimus kunnioittaa **yksityisyyttä**. Etenkin elossa olevien suvun jäsenten asioihin suhtaudutaan suurella varovaisuudella. Sukukirjan sisältö voi kuitenkin tuoda esille tarinoita myös viimeisen sadan vuoden aikakaudelta. Sukukirja katsotaan ei-julkiseksi teokseksi, jos sen levittäminen rajataan vain tiettyyn joukkoon. Henkilö voi kieltää itsensä koskevien tietojen kaikenlaisen sisällyttämisen teokseen, mutta kirjan toimittajalla ei ole velvollisuutta kysellä kaikilta erikseen. Mm. nimi ja syntymäaika eivät ole kiellettyjen asioiden piirissä. Se antaa hieman laiveammat mahdollisuudet sisällön tuottamiseen.

Yleisluonteista elämän- ja historiankuvausta löytyy kirjoista, mutta **arkielämän tarinaa** kovin vähän. Sekin on useimmiten tuntemattomista ihmisistä, ei useinkaan omasta lähisuvusta. Asia olisi korjattavissa. Se on meistä itsestämme kiinni. Jokainen voi omalta osaltaan kantaa kortensa kekoon pistämällä ylös pieniäkin asioita, joita muistaa ja tietää isovanhemmistaan sekä vanhemmistaan ja luonnollisesti myös omasta elämästään. Tiedot voi säilyttää omille jälkipolvillensa ja kopioida myös sukututkijoille, jotka tallentavat tiedot ja tarinat sukututkimukseen oikeille paikoilleen, tulevia sukupolvia varten. Tarinoitten lisäksi myös sukulaisuussuhteitten kokoamisella sukututkimukseen on merkitystä, koska ne kertovat sukuosuhteitten lisäksi perheen jäsenten muutoista. Se on yhtä oleellinen osa tutkimusta kuin tarinatkin.

Ryhästen **Iisalmen seudulta levinnyt laaja suku** on nykyisin aika hyvin kartoitettu 1500-luvun lopulta 1800-luvun lopulle ja hieman myös 1900-luvun puolelle. Mukana on myös Ryhäsiä, jotka ovat naispuolisten Ryhästen jälkipolvia. Oma tutkimukseni käsittää nykyisin Iisalmen seudun Ryhäsiä 6600 henkilön perustiedot ja sukulaisuussuhteet. Muita Ryhäsiä tutkineita henkilöitä, jotka tällä hetkellä tiedossani: Marja ja Antero sekä Martti Ryhänen, Juha Rönkkö, Risto Husso, Armi Penttinen, Leena Zenkner, Martti Kaipainen, Sisko Penttinen....

Luovutetun alueen, Karjalan alueen sekä Sulkava-Puumalaseudun Ryhäsiä koskeva sukututkimukseni on työn alla ja siitä löytyy tätä nykyä n. 2260 Ryhäsen sukulaisuussuhteet. Ari Kolehmainen kertoo keskellä tutkimuksiansa myös luovutetun alueen (Viipurin seudun) Ryhästen polveutuvan Sulkavan-Puumalan seudun Ryhäsiä.

Puumalan ja Sulkavan alueen Ryhäset ovat osoittautuneet hyvin keskeisiksi Ryhästen keskittymäksi, josta väkeä on levinnyt menneinä vuosisatoina etenkin Kaakkois-Suomen alueelle sekä myös pääkaupunkiseudulle. Vuonna 2017 käynnistynyt DNA-tutkimus perinteisen tutkimuksen lisänä on jo osoittanut Ryhänen -nimen otetun käyttöön nimenomaan muutamissa Puumalan seudun Partasten sukuhaaroissa 1500 -luvun lopulla.

Osa nyt 2000 -luvulla elävistä Ryhäsiä on löytänyt esipolvensa. Sen on mahdollistanut nykysukupolvien **yhteistyö tutkijan kanssa**. Näin saatu katkeamaton esipolvitaulu on ollut ilo luovuttaa kyseiselle suvun jäsenelle. Esipolvitaulu sisältää useimmiten muutamia kymmeniä sivuja sukutiedostoa mahdollisine teksteineen ja kuvineen.

Valokuvat kertovat katsojalle sitä enemmän, mitä enemmän niihin on tietoa liitetty. Joten ne kannattaa nimetä ja mahdollisesti liittää niihin oheistietoa; syntymäaika ja -paikka, missä otettu jne. Myös kuvat vanhoista rakennuksista kaipaavat vastaavia merkintöjä. On syytä varoa voimakasta painamista kynää kuvaa vasten ettei kuva vaurioidu. Ilman nimimerkintöjä henkilökuvat kertovat jälkipolville ainoastaan sen ajan yleisestä pukeutumistyylistä, ei juuri muuta. Kuvan arvo ja merkitys katoavat ilman siihen liittyviä tietoja.

Kuvassa vasemmalla Maria Liisa Rehula (s. 1848 Siikajoki) mahdollisesti sisarensa kanssa. Kuva Reino Nygårdin kokoelmasta.

Kuvia digitoitaessa, skannatessa, on hyvä käyttää mustavalkokuvissa harmaasävy-asetusta ja isoa kuvakokoa (pikseleitä riittävästi, 600 dpi). Alhaisemmalla tarkkuudella skannattu kuva kadottaa suurennettaessa terävyytensä. Kuvat olisi hyvä tallentaa yleisessä jpg-muodossa. On syytä tehdä myös turvakopiot ja säilyttää niitä mielellään eri rakennuksessa kuin varsinainen tiedosto. Itse tulostan tärkeimmät kuvat myös paperille.

Parhaiten ja varmimmin kuvat säilyvät, jos ne kopioi filmikameralla ja valmistaa vanhanaikaisesti pimiötyönä mustavalkokuvina. Tuo menetelmä on kuitenkin työteliäänä jäänyt käytännössä hyvin harvojen harrastukseksi. Olipa kuva tehty tulostamalla tai pimiötyönä, kannattaa se säilyttää suojassa auringonvalon vaikutukselta. Lyhyen ajan kokemukseni on, että lasertulostimella tuotettu kuva haihtuu paperilta huomattavasti hitaammin kuin mustesuihkutulostimella tuotettu kuva.

Tulostetun kuvan värien säilymisessä auttaa laminointi, mutta itse laminointimuovin käyttäytymisestä pitkällä aikavälillä ei vielä ole kokemusta. Muovituotteena sekin hajoaa aikanaan auringonvalon vaikutuksesta. Lasi suojaa kuvaa uv-vaikutukselta sekä musteen haihtumiseltakin melko hyvin.

Ulottuvuutta elämään. Sukututkimus antaa mukavasti perspektiiviä nähdä elämää eri aikoina. Tutkija elää kuin useita vuosisatoja samanaikaisesti. En tiedä, onnistuinko ilmauksessani, mutta uskon sukututkimusta harrastavien yhtyvän ajatuksiini.

Tietoisuus menneistä sukupolvistamme ja heidän elämästään saa meidät löytämään juuremme sekä ymmärtämään hieman paremmin omaa ja myös vanhempiemme elämää, mahdollisuuksia ja valintoja. Tiedämme, mihin joukkoon kuulumme ja tätä kautta ymmärrämme paremmin myös nykypäivän olosuhteita ja sitä, kuinka tähän on tultu. Oma identiteettimme ja persoonallisuutemme saa vahvistusta. On hyvä tietää "keitä olemme ja mistä tulemme."

Teksti: Mauno Nygård v. 2017, päivitetty 31.12.2023